

KNER ERZSÉBET könyvkötő

(Gyoma, 1897. október 7. – Chicago, 1998. február 26.)

Szülei: Kner Izidor nyomdász, Netter Kornélia

Tanulmányai: a gyomai elemi iskolai évek után a Mezőtúri M. Kir. Áll. Felsőbb Leányiskolában végzett 1915-ben, majd Budapesten a IV. kerületi Váci utcai leánygimnáziumba iratkozott be, ahol magántanulóként tett érettségi vizsgát 1919-ben. Miután a Tanácsköztársaság idején szerzett bizonyítványt érvénytelenítették, másodszor békéscsabai Ev. Rudolf Főgimnáziumban vizsgázott szintén 1919-ben. 1920 augusztusától a gyomai Kner nyomdában lett könyvkötőtanonc, mesterétől, Pintér Istvántól tanulta meg a szakmai alapismereteket, majd könyvkötősegédként dolgozott édesapja nyomdájában. 1922 márciusában beiratkozott Jaschik Álmos művészeti magániskolájába, majd a fővárosi Iparrajziskola könyvkötő műhelyében töltött három hónapot. 1923 áprilisában a lipcsei Staatliche Akademie für Graphische Künste und Buchgewerbe tanulója, és a neves könyvtervező, Hugo Steiner-Prag tanítványa lett. Jan Tschicholdnál betűírást, kalligráfiát tanult. A lipcsei szemeszterekben találkozott a különféle korszakok formavilágával és erősen hatott rá a Bauhaus.

Életútja: 1924 februárjában hazatért Gyomára, és novemberben megnyitotta önálló könyvkötő műhelyét Budapesten. Bátyja, Kner Imre iránymutatásával végezte szakmai tanulmányait, aki a későbbiekben is mindig húga segítségére volt, közösen dolgozták ki műhelyének üzletpolitikáját és művészi programját is. A néhány fős személyzettel dolgozó könyvkötészet a hagyományos kötészeti technikák és anyagok alkalmazásával készített magas színvonalú, igényes kötéseket. Különleges, iparművészeti remek, aranyozott, domborított és festett díszpolgári oklevelek, egyedi bőr- és pergamenkötések hagyták el műhelyét. A kézi könyvkötés mellett később gépi kötések is készültek nála. 1949-ben kivándorolt az Amerikai Egyesült Államokba, és Chicagóban telepedett le. Beilleszkedését öccse, Kner Albert segítette. A The Newberry Library negyven ősnymtatványát és számos kalligráfiai könyvét köttette be. A könyvtár műhelyében készített különleges kötéseket kiállításon

mutatták be, s ez óriási szakmai elismertséget jelentett Kner Erzsébet számára. 1952-ben saját könyvkötészetet nyitott, ahol az 1982-ben történt visszavonulásáig dolgozott.

Önálló művei.: *A könyvkötő mesterség* Kner Erzsébet könyvkötő munkáinak ismertetése, 1925; *Kner Erzsébet könyvkötő műhelye*, 1930 k. ; *Könyvkötések Kner Erzsébet műhelyéből 1925-1935*, 1935, *Visszaemlékezés* = Szivárvány, Chicago, 1982, 8.; *Könyvkötések: Az Országos Széchényi Könyvtár, a Kner Nyomda és a Kner Nyomdaipari Múzeum kiállítása*, 1987; *Az asztalfőn* = Kner Imre emléke, 1990, p. 13-20.

Rtv.: Egy huszadik századi könyvkötő, Száz éve született Kner Erzsébet. Rádióműsor. (1997) Teleobjektív. A Gordiusz Műhely műsora; Kner Erzsébet Rádióműsor (2001) Lánczy Ágnes (szerk.).

Kiállításai: Könyvkötései, kiállításai nagy sikert arattak Amerikában és Magyarországon egyaránt. Budapesten, Gyomaendrődön és Békéscsabán 1987-ben retrospektív kiállításon, majd 1997-ben ismét a Kner Nyomdaipari Múzeumban voltak láthatók legszebb munkái.

Díjak, kitüntetések: Művészi könyvkötő munkásságáért 1987-ben a Magyar Népköztársaság Csillagrendje kitüntetését, 1997-ben a Magyar Köztársaság Pro Culturica Hungarica kitüntetését vehette át.

Irodalom, róla szóló: Kner Erzsébet életművének etikája / Rényi Péter = Magyar Grafika, 1987, 5 – 6 sz., I. sz.; Inkunábulumok Kner Erzsébet kötésében: Egy vállalkozás 1950-1951-ben a chicagói Newberry Könyvtárban / Paul F. Gehl és Elizabeth Zurawski =Magyar Grafika, 1994, 4-5. sz.; Kner Erzsébet. Egy huszadik századi könyvkötő pályája. /Erdész Ádám (A Kner Nyomdaipari Múzeum 29. füzeté) 1997; A könyvkötő asszony / Molnár Gál Péter = Magyar Könyvszemle, 1998, 4. sz.

Egyéb: Kner Albert Amerikában élő leszármazottai 1999-ben hársfát ültettek emlékére a Hősök úti volt piactéren. (F. H. J.)